

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

INFORMATIVNI BILTEN ZA POUČEVANJE DRŽAVLJANSKE VZGOJE

letnik V, številka 1 (marec 2007)

glavni in odgovorni urednik:
mag. Mitja Sardoč, Pedagoški inštitut

uredništvo:
*dr. Andreja Barle-Lakota, dr. Janez Justin, Tatjana Jurkovič, Liana Kalčina,
dr. Janez Krek, Pavla Karba, dr. Vida A. Mohorčič Špolar*

izdajatelj:
Ministrstvo za šolstvo in šport

KAZALO

Poskusno preverjanje znanja v 9. razredu osnovne šole iz predmeta državljanska vzgoja in etika	3
Pomladni dan v Evropi 2007: Skupaj od leta 1957	4
Program Sveta Evrope »Gradimo Evropo za otroke in z njimi«	5
Strategije za preprečevanje nasilja v šoli	6
Knjižne novosti (knjižne zbirke, monografije, tematske številke):	
MEDIJI ZA DRŽAVLJANE (Brankica Petković et al.)	8
BROŠURA IN PLAKAT AI HOMOFBIJA NI KUL	8
Knjige s širšega področja državljanske vzgoje (izbor iz tuje znanstvene in strokovne literature)	10
Novice in obvestila	11

Informativni bilten za poučevanje državljanske vzgoje izdaja Ministrstvo za šolstvo in šport. Informativni bilten izhaja v okviru sodelovanja v tretji fazi projekta Sveta Evrope »Izobraževanje za demokratično državljanstvo« (2006-2009) ter strokovnega sodelovanja s Pedagoškim inštitutom.

Informativni bilten je namenjen učiteljem *državlanske vzgoje in etike, državljanske kulture* ter ostalih družboslovnih predmetov v osnovni in srednji šoli, strokovnjakom iz fakultet in raziskovalnih inštitutov ter študentom, strokovnjakom ter svetovalcem na javnih zavodih, nevladnim organizacijam, ki so aktivne na področju izobraževanja za človekove pravice in državljansko vzgojo kakor tudi vsem tistim, ki jih širše področje izobraževanja za demokratično državljanstvo še posebej zanima. Informativni bilten vsebuje informacije in krajše prispevke o

- novostih na področju poučevanja državljanske vzgoje;
- priporočilih ter strategijah domačih in mednarodnih organizacij na področju izobraževanja za demokratično državljanstvo;
- raziskovalnih in razvojnih ter ostalih programih in projektih;
- primerih dobre prakse;
- knjižnih novostih v Sloveniji in mednarodnem prostoru;
- seminarjih in konferencah, stalnemu strokovnemu spopolnjevanju ter posvetih in delavnicah na področju državljanske vzgoje in izobraževanje za človekove pravice;

ter mnenja, stališča in predloge.

Informativni bilten izhaja *trikrat letno* (marec, september, december). Na bilten se lahko naročite po elektronski pošti na naslov: mitja.sardoc@guest.arnes.si. Če biltena na želite več prejemati, pošljite obvestilo na isti naslov. Na voljo je v obliki elektronskega informativnega biltena ter na spletnih straneh MŠŠ: <http://www.mss.gov.si/> in *Pedagoškega inštituta*: www.pei.si

Prispevke ali predloge za vključitev v *Informativni bilten za poučevanje državljanske vzgoje* pošljite na naslednji naslov:

mag. Mitja Sardoč, Pedagoški inštitut, Gerbičeva 62, 1000 Ljubljana
tel.: 01 4201 240, faks: 01 4201 266, el. naslov: mitja.sardoc@guest.arnes.si

---

POSKUSNO PREVERJANJE ZNANJA V 9. RAZREDU OSNOVNE ŠOLE IZ PREDMETA DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA

Predmetna komisija za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja, ki deluje v okviru Državnega izpitnega centra je načrtovala in v mesecu januarju 2007 izvedla poskusno preverjanje znanja v 9. razredu pri predmetu *državljska vzgoja in etika*. Poskusno preverjanje smo izvedli na izbranih in v ta namen posebej zaprosenih šolah. Izbrali smo šole iz različnih regij Slovenije in iz različnih okolij (mestno in vaško). Seveda si je komisija za preverjanje pridobila soglasje Državne komisije za nacionalno preverjanje znanja.

RAZLOGI IN CILJI POSKUSNEGA PREVERJANJA:

Razlogi:

- predmet državljanska vzgoja in etika se v OŠ številčno ocenjuje šele od uvedbe 9 – letne OŠ,
- v procesu poučevanja predmeta nimamo tradicije preverjanja s pisnimi nalogami (objektivnega tipa, testi...),
- predmet še ni bil vključen v proces zunanjega preverjanja znanja,
- člani komisije se ne moremo opreti na izkušnje s področja preverjanja znanja. Načela, kriterije, tipe nalog za nacionalno preverjanje znanja, šele raziskovalno pridobivamo. Prav zato pri našem delu čutimo toliko večjo odgovornost pri izboru, formuliranju in strukturiranju nalog tako v smislu kvantitete kot kvalitete – taksonomij.

Cilji: s poskusom želimo ugotoviti:

- optimalno število nalog v preizkusu glede na čas pisanja,
- primernost uporabljenih tipov nalog,
- razumevanje in poznavanje vsebin v izbranih nalogah,
- razumevanje navodil za reševanje nalog in navodil za vrednotenje nalog,
- preverjanje je namenjeno raziskovalnim namenom Državnega izpitnega centra in Predmetne komisije za refleksijo njenega dosedanjega dela in za kvalitetno načrtovanje nadaljnje dela (priprave preizkusov).

Vzorec:

Poskusno preverjanje, je po predhodnem pridobljenem soglasju staršev, pisalo 129 učencev iz šestih šol. Testni poli je bila dodana anketa za učence in za učitelje. V anketi smo učence in učitelje povprašali po težavnosti nalog, po razumevanju nalog in navodil za reševanje nalog, pa tudi po priljubljenosti vsebin po tematskih sklopih. Podatke bomo analizirali tako z vsebinskega kot statističnega vidika. Analizo bomo kritično prediskutirali z učitelji. Tako pridobljena povratna informacija bo služila članom komisije in učiteljem za nadaljnje še kvalitetnejše delo. Za sodelovanje se v imenu Predmetne komisije za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje zahvaljujem vodstvom izbranih šol, njihovim učiteljem državljanske vzgoje in etike, učencem in staršem. Posebna zahvala velja koordinatorki Komisij za NPZ na RICU.

Članica komisije, pedagoška svetovalka za
državljsko vzgojo in etiko na ZRS za šolstvo
mag. Pavla Karba

POMLADNI DAN V EVROPI 2007: SKUPAJ OD LETA 1957

Pomladni dan v Evropi je vsakoletna državljanska pobuda, katere cilj je mlade vzpodbuditi k pogovoru, premisleku, učenju in izražanju svojega mnenja o različnih evropskih zadevah. Projekt je nastal z namenom, da bi vzbudil zanimanje in odprl razpravo o načelih, dosežkih in prihodnosti EU ter učencem ponudil priložnost, da se srečajo in izmenjajo svoje ideje, upe in skrbi s strokovnjaki in političnimi voditelji EU. Namen *Pomladnega dne v Evropi* je povečati poznavanje Evropske unije in delovanja njenih institucij ter vzpostaviti dialog med učenci, učitelji in nosilci odločitev v Evropski uniji o njihovi viziji Evrope in njene prihodnosti.

Pomladni dan v Evropi je decentraliziran projekt, v katerem so šole vabljene k sodelovanju na svoj način in v skladu s svojimi sredstvi. Oblike sodelovanja v okviru tega projekta so lahko različne: npr. informativno srečanje z razpravo, srečanje z osebnostjo, ki se ukvarja z evropskimi vprašanji (izvoljeni predstavniki, predstavniki poklicnih ali socialnih združenj idr.), razprava v okviru šole ali med učenci šol iz različnih regij in držav, zlasti preko interneta.

Osrednja tema letošnjega *Pomladnega dne v Evropi* je namenjen praznovanju 50. obletnice podpisa Rimskih pogodb, zato je bil za osrednjo temo Pomladnega dne 2007 izbran naslov »Skupaj od leta 1957: šole slavijo Evropo«. Okrogla obletnica ponuja priložnost, da spregovorimo o tem, kaj je EU že dosegla, in še dodatno okrepimo razpravo o prihodnosti Evrope, o prihodnosti, ki bo odgovorila na potrebe in pričakovanja mlajših generacij. Nova izdaja *Pomladnega dne v Evropi* poteka med 26. marcem – 50. obletnico podpisa Rimskih pogodb – in 30. junijem 2007, s posebnim poudarkom dne 9. maja, ko praznujemo Dan Evrope. Na ta dva datuma naj bi bilo na vseh šolah v EU, v državah pristopnicah in kandidatkah, dogajanje najbolj intenzivno.

Šole so povabljene, da med **26. marcem in 30. junijem 2007** priredijo evropske dneve izmenjav, razprave in srečanja z lokalnimi, regionalnimi, nacionalnimi ali mednarodnimi osebnostmi, na katerih bodo učenci in učitelji lahko pridobili informacije in boljše razumevanje evropskega projekta. Hkrati so šole pozvane k sodelovanju pri okroglih mizah in učnih dejavnostih o delovanju institucij in o evropskih vrednotah. »Pomladni dan v Evropi« je priložnost za izmenjavo izkušenj mladih, ki bodo državljani in nosilci odločitev v jutrišnji Evropi. Dodatne informacije o dejavnostih projekta *Pomladni dan v Evropi*, natečajih in ostalih aktivnostih najdete na spletni strani: http://www.springday2007.net/ww/sl/pub/spring2007/about/at_a_glance.htm

PROGRAM SVETA EVROPE »GRADIMO EVROPO ZA OTROKE IN Z NJIMI«

Program *Sveta Evrope Gradimo Evropo za otroke in z njimi* se implementira na podlagi odločitve Tretjega vrha predsednikov držav in vlad držav članic *Sveta Evrope*, ki je potekal 16. in 17. maja 2005 v Varšavi na Poljskem. Med najpomembnejšimi zaključki tega srečanja velja izpostaviti izvedbo triletnega programa, ki bo pokrival socialno, pravno, vzgojno-izobraževalno in zdravstveno razsežnost, ki bo otroke varovala pred različnimi oblikami nasilja ter zagotavljanje celovitega pristopa k promoviranju otrokovih pravic v vseh državah članicah *Sveta Evrope*. Program *Sveta Evrope Gradimo Evropo za otroke in z njimi* sestavljata dva temeljna elementa, i.e.

- *promoviranje otrokovih pravic* ter
- *varovanje otrok pred nasiljem*.

Med temeljne cilje programa sodi nudenje pomoči vsem oblikovalcem politik pri pripravi in implementaciji nacionalne strategije za varovanje otrokovih pravic ter varovanje otrok pred različnimi oblikami nasilja. Med osnovne pojme programa *Sveta Evrope Gradimo Evropo za otroke in z njimi*, na katerih temeljijo delovne metode programa sodijo »transverzalnost«, »celostni pristop«, »partnerstvo« in »komunikacija. Uresničevanje programa **Gradimo Evropo za otroke in z njimi** temelji na institucionalnem okviru *Sveta Evrope* in sodelovanju delovnih teles *Sveta Evrope* z različnimi zunanjimi partnerji in inštitucijami. Informacijska brošura »Seven good reasons for building a Europe for and with children«, ki vsebuje (v angleščini) je dostopna na spletni strani:

http://www.coe.int/t/transversalprojects/children/pdf/Booklet_en.pdf

Dodatne informacije o dejavnostih programa *Sveta Evrope Gradimo Evropo za otroke in z njimi* (v angleščini), temeljnih tekstih in inštitucionalnem okviru *Sveta Evrope* so dostopne na spletnih straneh programa *Sveta Evrope Gradimo Evropo za otroke in z njimi*: http://www.coe.int/t/transversalprojects/children/default_EN.asp

---

STRATEGIJE ZA PREPREČEVANJE NASILJA V ŠOLI

V zadnjih letih v slovenskih šolah zaznavamo vse več nasilja. Kljub temu v slovenskem strokovnem in raziskovalnem prostoru ni enotnih stališč o tem, kaj je nasilje in do katerih vrst nasilja prihaja v šolskem prostoru. Problemsko polje »nasilja v šoli« se je v zadnjih 15 letih namreč močno spreminjalo in širilo. Najprej ga je predstavljalo vrstniško nasilje, sledilo je nasilje v odnosu učenec-učitelj-starši, v zadnjih letih pa se vanj vključuje tudi nasilje nad otroki in mladostniki v družini (zaradi njegovih posledic, ki se močno odražajo prav v šoli), spolno nadlegovanje ter nasilje na delovnem mestu. Te velike razlike v pojmovanju nasilja v šoli močno vplivajo na strategije za njegovo preprečevanje. Nekatere šole se lotevajo le nasilja med vrstniki oziroma medvrstniškega nasilja, druge pa zaznavajo tudi druge vrste nasilja in k problemu pristopajo širše in bolj sistemsko. Praviloma se z odpiranjem javnega govora o neki »novi« vrsti nasilja v šoli izostrijo tudi njegovo zaznavanje in posledično okrepi prizadevanje za preventivno delovanje.¹

Vsekakor pa vprašanje pojmovanja nasilja v šoli ostaja tudi v prihodnje odprto, in z njim se bo strokovna javnost morala ukvarjati, če želimo v Sloveniji, po vzoru drugih evropskih držav, oblikovati nacionalno strategijo za preprečevanje nasilja v šoli.²

Drugi vidik pri razvijanju strategij za preprečevanje nasilja v šolah pa je metodološki in sicer v izbiri pristopa k problemu nasilja, načinu reševanja in razvojni (ne)naravnosti. Šole se pri soočanju z nasiljem praviloma odločajo za dve različni poti.

Prva je tista, ki se šoli »zgodí«, kadar pride do hujšega nasilja, poškodb, večjih ekscesov, konfliktov večjih razsežnosti. Usmerjena je v intervencijo in obravnavo nasilja ter iskanje strokovne pomoči pri zunanjih subjektih. Pogosto so šole v takšnih situacijah nemočne, ne poznajo poti reševanja akutnih problemov in ne znajo učinkovito pomagati vpletenim subjektom. Nemalokrat s starši ne pride do sodelovanja, včasih se vmešajo celo mediji. Uspešnost obravnave je v takih primerih odvisna od kakovostnega posredovanja zunanjih subjektov in stališč ter vloge, ki jo ima pri reševanju takšne situacije ravnatelj. Lahko bi rekli, da gre za gašenje požara, ki pa ima lahko tudi zelo pozitivne učinke. Šole namreč takšni dogodki lahko navedejo na razmišljanje, da je v zvezi s preprečevanjem nasilja treba storiti bistveno več oziroma se ga lotiti pri koreninah.

Druga pot je načrtna in naravnana razvojno – torej dolgoročno in se zato nujno usmerja v primarno preventivo. Krepitev socialne vključenosti, dobrih medsebojnih odnosov, učenje komunikacije ter reševanja konfliktov, vrstniško posredovanje, graditev pozitivne samopodobe in asertivnosti, krepitev solidarnosti ter odgovornosti za lastna ravnanja, so nekatera področja, ki prinašajo uspehe, a zgolj v daljšem časovnem obdobju. Pri tem ni dovolj, da aktivnosti izvajamo za učence, vključiti je treba tudi učitelje ter starše. Gre za premik v razumevanju kulture šole, kjer imajo vzgojne vsebine in vrednote (spet) pomembno vlogo.

Kljub temu pa, da dobre in pametne šole veliko vlagajo v preventivo, le-ta ne bo nikoli zares uspešna, če istočasno ne bomo razvijali modelov oz. strategij za obravnavo že storjenega nasilja. Vzporedno s primarnim delovanjem, moramo vztrajno in pogumno delovati zoper že storjeno nasilje. Odločna, učinkovita in pravična obravnava nasilja je vedno najboljša preven-

---

¹ V okviru projekta Mreže učečih se šol Strategije za preprečevanje nasilja v Šoli za ravnatelje se šole in vrtci pogosto najprej usmerijo k vrstniškemu nasilju, kasneje (opremljeni z znanji in veščinami) pa se na podlagi ugotovljenih posnetkov stanja, v svojih akcijskih načrtih in strategijah odločajo (tudi) za preprečevanje nasilja med zaposlenimi in agresivne komunikacije med učenci, učitelji in starši ali za razvoj pristopov k nenasilnemu reševanju konfliktov.

² Več o pojmovanju nasilja v šoli v Lešnik Mugnaioni Doroteja: Nasilje v šoli – iskanje skupne poti. *Vodenje v vzgoji in izobraževanju*, 2/2006.

tiva. Nobeno sporočilo, ki ga na primer učenec dobi iz programov za večjo socialno vključenost, nenasilno komunikacijo ali pozitivno samopodobo, se po učinku in moči ne more kosati s sporočilom, ki ga vsem vpletenim da odločna in uspešna obravnava vrstniškega nasilja s strani učiteljev ali ravnatelja.

Zato je izjemno pomembno, da se šole nasilja ne bojijo, ga tabuizirajo ali celo ignorirajo, temveč ga morajo sprejeti kot resen in vsakdanji družbeni ter šolski fenomen, ki zahteva ukrepanje. Prav zato tudi ni rešitev v kaznovanju za vsako ceno ali povečevanju nadzora (varnostniki, video kamere, zaostrovanje šolskih pravil itd.), ampak v dosledni in enotni šolski strategiji, s katero se strinja in jo spoštuje velika večina subjektov v šolskem prostoru.

V izhodišču strategije je treba jasno postaviti njena ključna načela, med katerimi so najpomembnejša:

- nediskriminatornost – vsako nasilje šteje, iz javne diskusije o nasilju v šoli ne izključujemo nobene od vrst ali oblik nasilja, ne razvrščamo nasilja na »manj in bolj« pomembne vrste in oblike;
- individualno doživljanje nasilja – ne minimaliziramo izkušenj z nasiljem, ne sodimo po lastnih izkušnjah in lastnem prostoru nedotakljivosti;
- pri opredelitvi nasilnega odnosa najprej definirajmo moč (zlorabo moči) vpletenih subjektov;
- odzivajmo se in ukrepajmo ob vsakem nasilnem dejanju, ne prelagajmo odgovornosti za ukrepanje na druge;
- od povzročitelja zahtevamo odgovornost za storjeno nasilno dejanje (nikakor ni sinonim za sankcioniranje);
- ne poskušajmo naprtiti del krivde za nasilje žrtvi; saj je izzivanje nasilja v glavi tistega, ki se čuti izzvanega – reakcije, odzive in način komunikacije izbiramo sami,
- tako žrtev kot povzročitelj zaslužita pravično obravnavo, ki temelji na spoštovanju njunega človeškega dostojanstva in sprejemanju odgovornosti za storjena dejanja.

Koraki pri oblikovanju strategije za preprečevanje nasilja:

- posnetek stanja (raziščemo vrste in oblike nasilja, pogostnost, kje se nasilje največkrat dogaja ter dejavnike tveganja);
- postavitev strategije – akcijskega načrta, ki se usmeri v najbolj pereča področja, (določimo cilje, aktivnosti, izvajalce, časovni načrt, obliko evalvacije);
- izvedba aktivnosti in ob koncu vključitev izboljšave v letni delovni načrt šole (inovacija postane del šolske kulture ali vzgojnega načrta);
- skupna evalvacija dosedanjega dela (napredek preverimo pri učencih, učiteljih, vodstvu šole in starših).³

Vodilo takšne strategije je, da je razvojno naravnana in živa, saj jo prilagajamo in dograjujemo na podlagi potreb, družbenih sprememb in izkušenj v šolskem prostoru. Ne gre torej za recepte in v naprej dane rešitve, temveč za vztrajno ustvarjanje (dobre) prakse in vsestransko učenje. Pri tem je najbolj zanesljiva tista pot, ki gradi na majhnih, a utrjenih spremembah in katere akterji zelo dobro vedo, da jo sami odločilno soustvarjajo z lastnim delom in zgledom in odnosi.

Doroteja Lešnik Mugnaioni

³ V *Šoli za ravnatelje* v mreži šole in vrtci tako zasnovan akcijski načrt poskušajo izvesti v enem šolskem letu. Usmerijo se zgolj v eno področje in tam poskušajo izvesti pomembno izboljšavo (npr. besedno nasilje v šolskem prostoru). V naslednjih letih pa lahko s tako zasnovano strategijo nadaljujejo oziroma jo nadgrajujejo (vrstniško nasilje, agresivna komunikacija med učenci in učitelji ...).

KNJIŽNE NOVOSTI
(knjižne zbirke, monografije, tematske številke)

MEDIJI ZA DRŽAVLJANE

(Brankica Petković et al., Ljubljana: Mirovni inštitut (2006))

Knjiga **Mediji za državljane** vsebuje študije, ki so nastale v okviru projekta Mediji za državljane (Media for Citizens). Projekt, ki ga s podporo Evropske komisije izvaja Mirovni inštitut, obravnava probleme medijskega pluralizma in komunikacijskih pravic državljanov ter si prizadeva krepiti zmožnost državljanov, zlasti manjšinskih skupin, za aktivno udeležbo v medijski družbi. Prva študija vsebuje ugotovitve spremljanja medijskega lastništva in učinkov, ki jih ima lastništvo na neodvisnost medijev v Sloveniji. Druga se osredotoča na spremljanje in primerjanje tem, akterjev in govorcev v osrednjih televizijskih poročilih javne televizije in največje komercialne televizije v Sloveniji. Tretja pa spremlja prikazovanje manjšin, zlasti Romov, muslimanov, gejev in lezbijk v izbranih lokalnih in nacionalnih medijih v Sloveniji.

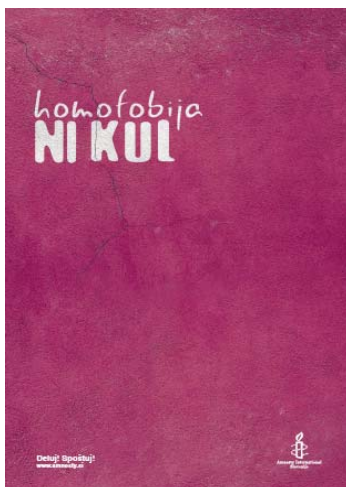
V knjigi so objavljena tudi priporočila za spremembe medijske politike in medijskih praks na področjih, ki jih obravnavamo. Študije, objavljene v knjigi, in tudi druge dejavnosti v okviru projekta Mediji za državljane, pa so predstavljene na spletni strani <http://mediawatch.mirovni-institut.si/media4citizens/>.

E-knjiga je dostopna na spletnih straneh Mirovnega inštituta:

<http://mediawatch.mirovni-institut.si/edicija/seznam/18/mediawatch18.pdf>

**AMNESTY INTERNATIONAL SLOVENIJA PREDSTAVLJA UČNI
PRIPOMOČEK: BROŠURA IN PLAKAT HOMOFOBIA NI KUL!**

V okviru projekta *Ljubezen je ljubezen* je **Amnesty International SLOVENIJE** z namenom zmanjševanja homofobije izdal brošuro in plakat **Homofobija ni kul!** Kot pove že naslov, se ta drobna, vendar izčrpna knjižica (z mladimi se lahko pogovarjate že o ovitku), ukvarja z nasiljem in diskriminacijo na osnovi **spolne usmerjenosti**. Brošura je namenjena učiteljem in učiteljicam kot učni pripomoček z ilustracijami in interaktivnim podajanjem vsebine za moderiranje raziskovanja spon spola in pravic spolnih manjšin. Knjižica se ukvarja z nasiljem in diskriminacijo na osnovi *spolne usmerjenosti* ter vprašanji, ki so povezana z enakostjo spolov, odnosi med spoli, itn. Brošura *Homofobija ni kul* je dostopna na spletnih straneh AIS:

<http://www.amnesty.si/clanek.php?id=626&l=izobrazevanje>

Kar je morda pomembnejše, a v našem prostoru še ne dovolj uveljavljeno, pa so vprašanja o **spolu** kot takem, enakosti spolov, odnosu med spoli, na ozadju sodobnih raziskav in razmišljanj feministične in queer teorije ter seveda izkušenj, ki jih podaja avtorica Maja Pan. Vsebina naslavlja tako vas, kot mlade. Ni izključeno, da se vam bodo ideje v njem, nekaterim zdele nore in nove. Nič čudnega in nič takega! Pomembno je poudariti, da so stališča, iz katerih besedilo izhaja tista, ki temeljijo na pravicah, svoboščinah in dostojanstvu slehernega človeka.

S pomočjo brošure, duhovitih ilustracij ali deli besedil, lahko pripravite delavnico, ali miselni izziv za mlade, npr. spis, likovno delo, ali debato.

Predlog za konkretno učno uro, uporabljajte kombinirano:

Za devetletko - **osmi, deveti razred:**

- **spis** po motivih iz brošure *En dan v življenju direktorja z nalakiranimi nohti ali Mojca ima dve mami* (domišljjski) in *Kakšen je moj spol* (razmišljanje);
- **likovno delo** po motivih iz brošure *Ženske pilotke in moški v krilih ali Sreča – istospolna družina*;
- **debata** po motivih ilustracije *Evolucija človeka* (oporne točke, izhodišča za razpravo: *Zakaj je moški spol merilo človeka?, Ali imamo dve vrsti ljudi, ali eno samo?, Pogum je hvalevredna lastnost moških...*);
- **uprizoritev** po motivih iz brošure *Moja razredničarka je bi* (izhodišča: coming out pred razredom, kaj pomeni biti biseksualna, biseksualnost mladih, coming out - kako jo bodo sprejeli v zbornici itd.);
- **igra vživljanja Ne predpostavljajmo** (mladi se postavljajo na odgovore Da ali Ne, ki jih narišete v prostoru. Primeri vprašanj: *Včasih oblečem kaj, kar ni tipično za moj spol; Pomislil-a sem že, da bi se poljubil-a z dekletom, fantom; Poznam vsaj eno homoseksualno osebo* itd.).

Za srednješolsko mladino:

- **spis** po motivih iz brošure *Mene dve lezbijki ne motita* (razmišljanje), *Ljubezen, ki si ne upa izreči svojega imena* (domišljjski spis o homoseksualni izkušnji);
- **likovno delo** po motivih iz brošure *Medspolna oseba* (portret, akt);
- **debata** po motivih ilustracije *Mišja znanost* (izhodišča za debato: medicinska znanost o spolu, kaj so merila za spol, kaj je normalizacija in normizacija spola, kaj je družbena spolna vloga, stereotipi o spoloma itd.);
- **igra vživljanja Ne predpostavljajmo** (mladi se postavljajo na odgovore Da ali Ne, ki jih narišete v prostoru. Primeri vprašanj: *Pomislil-a sem že, kako je biti drugega spola...*; *Jaz si svoj spol sam-a ustvarjam; Doma bi me vrgli od doma, če bi naredil-a coming out; Imel-a sem homoseksualne sanje*; itd.).

Gotovo je, da se vam bodo ob prebiranju porodila vprašanja in nejasnosti, ki bi jih radi razčistili, preden začnete, in takrat bomo veseli vašega sporočila. Morda pa boste želeli, da **delavnico** po motivih v brošuri izvedemo s strani Amnestyja. V kolikor vam bo brošura vzbudila večje zanimanje za predstavljeno tematiko in izmenjavo izkušenj, vas vabimo da se pridružite novo nastajajoči **delovni skupini učiteljic/ev, profesorice/jev** za enakost spolov in enakopravnost spolnih manjšin **SeSam**.

Več informacij o aktivnostih projekta »**Ljubezen je ljubezen**« vam je na voljo na spletni strani www.amnesty.si/izobrazevanje.php. Brezplačno brošuro in plakat lahko naročite na naslednjih naslovih: Romana Franković, AIS, Beethovnova 7, 1000 Ljubljana ali e-naslov romana.frankovic@guest.arnes.si oz. 01 426 93 77

**KNJIGE S ŠIRŠEGA PODROČJA DRŽAVLJANSKE VZGOJE
(izbor iz tuje znanstvene in strokovne literature)**

- Allen, Danielle S. (2006). *Talking to Strangers: Anxieties of Citizenship since Brown v. Board of Education*. Chicago: University of Chicago Press.
- Gastil, John & Levine, Peter (ur.) (2005). *The Deliberative Democracy Handbook: Strategies for Effective Civic Engagement in the Twenty-First Century*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Lee, W. O. & Fouts, Jeffrey T. (ur.) (2005). *Education for Social Citizenship: Perceptions of Teachers in USA, Australia, England, Russia And China*. Hong Kong: Hong Kong University Press.
- Levinson, Sanford (2003). *Wrestling With Diversity*. Duke University Press.
- Macedo, Stephen (ur.) (2005). *Democracy at Risk: Toward a Political Science of Citizenship*. Washington: Brookings Institution Press.
- Mutz, Diana C. (2006). *Hearing the Other Side: Deliberative versus Participatory Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rubin, Beth C. & Giarelli, James M. (ur.) (2007). *Civic Education for Diverse Citizens in Global Times: Rethinking Theory and Practice*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Stevick, E. Doyle, Levinson, Bradley A. U. (ur.) (2006). *Reimagining Civic Education: How Diverse Societies Form Democratic Citizens*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Verba, Sidney (2006). *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Zukin, Cliff et al. (2006). *A New Engagement?: Political Participation, Civic Life, and the Changing American Citizen*. Oxford: Oxford University Press.

Nova številka revije *Citizenship Teaching and Learning* je dostopna na spletni strani:
http://www.citized.info/?strand=6&r_menu=current-issue

Revija *Social Theory and Practice* je izdala tematsko številko o kozmopolitstvu. Kazalo je dostopno na spletni strani: <http://www.fsu.edu/~philo/STP/pastissues.html>

Revija *Theory and Research in Education* je izdala simpozij o patriotizmu in državljanski vzgoji. Kazalo je dostopno na spletni strani: <http://tre.sagepub.com/current.dtl>

NOVICE IN OBVESTILA

Spletne strani direktorata *Sveta Evrope* na področju izobraževanja za demokratično državljanstvo in učenje človekovih pravic

Dodatne informacije o dejavnostih direktorata *Sveta Evrope* za izobraževanje za demokratično državljanstvo in učenje človekovih pravic, tematske študije ter didaktična gradiva so dostopne na spletnih straneh *Sveta Evrope*:

<http://www.coe.int/t/dg4/education/edc/>

Konferenca ministrov za izobraževanje *Sveta Evrope*

V Carigradu bo med 4. in 5. majem 2007 potekalo 22. redno zasedanje konference ministrov za izobraževanje *Sveta Evrope*. Svet Evrope organizira redne ministrske konference približno na tri leta. 21. zasedanje ministrov je potekalo jeseni 2003 v Atenah, in sicer na temo medkulturne vzgoje glej »Temeljni mednarodni teksti« na strani http://www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/mednarodno_sodelovanje_in_evropske_zadeve/mednarodno_sodelovanje/#c9817

Osrednja tema 22. konference je: »Zgraditi bolj humano in bolj vključujočo Evropo: prispevek izobraževalnih politik«. Podtemi, ki se bosta obravnavali v delovnih skupinah, sta »Otrokove pravice z vidika izobraževanja« in »Izobraževalne politike za socialno kohezijo v večkulturni Evropi«. Na ponudbo Ministrstva za šolstvo in šport bo 23. zasedanje konference ministrov za izobraževanje *Sveta Evrope* leta 2010 potekalo v Sloveniji.

Rasna diskriminacija: 40 ukrepov za boj proti rasizmu v šoli

Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) je 21. marca 2007 predstavila Priporočilo CRI(2007)7, v katerem so zbrani posebni in preprosti ukrepi za njihovo izvajanje v šolah. Priporočilo (v angleškem jeziku) je dostopno na spletnih straneh *Sveta Evrope*: http://www.coe.int/t/e/human_rights/ecri/1-ecri/3-general_themes/1-policy_recommendations/recommendation_n10/eng-recommendation%20nr%2010.pdf

---

Evropska unija je leto 2007 razglasila za *Evropsko leto enakih možnosti za vse – pravični družbi naproti*. Namen evropskega leta je spodbujati sprejemanje in spoštovanje različnosti, kar je tudi ena ključnih vrednot, na katerih temelji Unija. Spoštovanje, sprejemanje in poznavanje pravice do enake obravnave in življenja brez diskriminacije – ne glede na spol, narodnost ali etnično poreklo, versko ali drugo prepričanje, invalidnost, starost in spolno usmerjenost – so cilji, za katere si moramo prizadevati *skupaj*. Dodatne informacije o ciljih in dejavnostih Evropskega leta enakih možnosti za vse so dostopne na spletnih straneh *Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve*:

http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/invalidi/elem_2007/

Decembra 2006 je izšla 10. številka *Informativnega biltena varuha RS za človekove pravice*. Vsebina biltena je dostopna na spletni strani Varuha RS:

http://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/bilten/Varuh_bilten_10ya_tiskarno.pdf

---

V okviru seminarjev stalnega strokovnega spopolnjevanja *Sveta Evrope* bodo med aprilom in junijem letos potekali naslednji seminarji s področja izobraževanja za demokratično državljanstvo in učenja človekovih pravic:

Naslov seminarja: *Education for citizenship and Human Rights*

Država seminarja: Španija

Čas: 7.-11. maj 2007

Naslov seminarja: *Teaching Intercultural Understanding: approaches and challenges*

Država seminarja: Norveška

Čas: 16.-20. junij 2007

Dodatne informacije o seminarjih so dostopne na spletnih straneh *Sveta Evrope*:

http://www.coe.int/t/e/cultural_co-operation/education/teacher_training/courses_and_seminars/DGIV_EDU_PROGRAM_2007_%201.pdf

---
